

میز غازی امان الله و قلم اشرف غنی

چهارشنبه ۲۹ جدی ۱۳۹۵ - پ. کاوه

برای وارد شدن به ارگ، ساختمان ریاست جمهوری افغانستان، باید هفت خوان رستم را ببیمایید. رسیدن تا دفتر رییس جمهور برای یک شهروند عادی کار ساده‌ای نیست. این یک عرف معمول در برقراری رابطه میان شهروندان و حاکمان در جوامعی مثل افغانستان است. دسترسی به محل کار رییس جمهور و یا نخست وزیر در بسیاری از کشورها کار ساده‌ای نیست، به ویژه اگر دغدغه‌های امنیتی کشوری مثل افغانستان به آن افزوده شود.

چند روز پیش اما رییس جمهور شمار اندکی از مسوولان رسانه‌ها را به ارگ دعوت کرد. این بار، خلاف دیدارهای گذشته، مجلس کوچک بود و نشست در دفتر کار رییس جمهور چیده شد. دفتر کار رییس جمهور در یکی از ساختمان‌های ارگ ریاست جمهوری واقع شده است و با آن که ساختمانی

نسبتاً قدیمی است، اما هنوز شگوهش را از دست نداده است و معلوم می‌شود به این ساختمان به صورت منظم رسیدگی می‌شود. این ساختمان در

طول تاریخ میزبان شمار زیادی از زمامداران افغانستان بوده است و خاطرات زیادی را در خودش پنهان کرده است.

ارگ ریاست جمهوری در سال‌های ۱۸۸۰ و پس از ویرانی قصر بالاحصار ساخته شد. زمانی که نیروهای بریتانیایی بالاحصار را

که محل زیست و کار زمامداران افغانستان بود، به آتش کشیده، ویران کردند، امیر عبدالرحمان خان دستور ساخت یک قصر مجلل دیگر را در نقطه‌ای مرکزی شهر کابل صادر کرد. با آن که این قصر از نظر مساحت چیزی در حدود ۸۳ هکتار زمین را در بر می‌گرفت، اما شگوه بالاحصار را نداشت. این قصر را ارگ نامیدند و محل کار زمامداران افغانستان‌اش ساختند. از زمان عبدالرحمان خان تا امروزی که اشرف غنی در این ساختمان به سر می‌برد، این ساختمان فراز و فرودهایی را شاهد بوده است. کودتاها و جنگ‌های داخلی، بخش‌هایی از این قصر را خراب کردند و بار دیگر دست‌هایی برای ساخت و ساز شکست‌ورخت‌هایش به حرکت آمدند.

ارگ اکنون دارای چندین ساختمان است. مهم‌ترین ساختمان در این محوطه، محل کار رییس جمهور و ریاست تشریفات ریاست جمهوری است. ساختمان دیگری نیز در همین محوطه است که دفتر کار رییس دفتر ریاست جمهوری در آن واقع شده است. بخش دیگری نیز به مشاوریت امنیت ملی و دفتر سخنگو اختصاص یافته است و همچنان ساختمان دیگری که بیشتر به مقصد امر و نهی‌های نظامی استفاده می‌شود، مرکز توحید نام دارد. ساختمان‌های دیگری نیز در دور و بر این محوطه وجود دارند که برای مقاصد مختلف دیگر به کار می‌روند.

میز غازی امان‌الله

اشرف غنی خلاف سایر زمامداران و رییس‌جمهوران، دفتر کارش را در این ساختمان بدل کرد و یک اتاق نسبتاً بزرگ را به عنوان محل کارش برگزید. رییس‌جمهور پیش از این که تصمیم به تغییر دفتر کارش بگیرد، بخش‌های زیادی از ارگ را دور زد. از آرشیف نوشته‌ها و سندها، تا وسایل و ملحقاتی که در گذشته از آنان استفاده می‌شدند را دید. در این میان چشمش به میزی افتاد. میزی که حالا شکسته بود و رنگ باخته. در پی این افتاد تا بداند این میز را در چه زمانی و چه کسی استفاده می‌کرده است. او به میزی دست یافته بود که دهه‌ها پیش امان‌الله خان کار می‌کرد. یک چوکی رنگ‌ورو رفته را نیز از میان انبوهی از وسایل دفتری یافت که روزگاری امان‌الله خان روی آن می‌نشست. این میز سپس به محمود طرزی تعلق گرفت، اما هرگاهی که امان‌الله خان به دفتر کار طرزی می‌رفت، روی همین میز کار می‌کرد.

اشرف غنی دستور داد تا میز را از میان سایر میزهای شکسته جدا بسازند. آن چوکی رنگ‌ورو رفته را هم از میان چوکی‌های شکسته برداشت. نجاری را دستور داد تا این میز و چوکی را دوباره به حالت اول آن برگرداند. میزی که نگاره‌های چوبی اسطوره‌ای روی آن نقش بسته است و در جلو اش دو تاقچه‌ی کوچک دارد. رییس‌جمهور میز را به دفتر کارش انتقال داد. روی میز، یک شیشه‌ی بزرگ برابر با مساحت میز گذاشت. میز را در دفتری جا به جا ساخت که حالا بزرگتر است و نشانه‌های افغانستان را می‌توان در آن یافت. میز در سمت غربی دفتر کار رییس‌جمهور قرار داده شده است. عقب آن چوکی رییس‌جمهور است و در کنار چوکی رییس‌جمهور، همان چوکی چوبی متعلق به امان‌الله خان در کنار دیوار گذاشته شده است. این میز شاید خاطراتی از تجددگرایی و مبارزه برای رسیدن به یک افغانستان مدرن را برای رییس‌جمهور غنی تداعی کند. این میز شاید بین امان‌الله خان و اشرف غنی مشترکاتی را پدید بیاورد و اشرف غنی با هر امضایی که در پای اسناد به جا می‌گذارد، در پی میراث‌داری از ارزش‌هایی باشد که امان‌الله خان برای‌شان می‌رزمید و مبارزه می‌کرد.

زمانی که اشرف غنی پشت میز می‌نشیند، در مقابل خود یک سالون پذیرایی را می‌بیند که با موبل‌ها و میزهای سنتی افغانستان تزیین شده است. یک قالین بزرگ با رنگ چوبی‌ای که مربوط به صنعت قالین باقی بلخ است و از مزار شریف خریداری شده است، در وسط اتاق افتاده است. وقتی کمی نگاهش را دورتر و به آخر اتاق می‌اندازد، یک میز جلسات با چند تا چوکی می‌بیند. این میز جلسات تنها برای مجالس کوچک و یا هم برای برگزاری جلسات سرقوماندانی اعلا‌ی قوای مسلح اختصاص یافته است.

نقاشی‌های روی دیوار یکی دیگر از جاذبه‌های اتاق کار رییس‌جمهور است. به سمت راست میز، نقاشی‌ای آویخته شده است. این نقاشی صابر شاه کابلی را نشان می‌دهد که خوشه‌ی گندم را بر دستار احمدشاه ابدالی بیست و پنج ساله می‌گذارد. مراسم تاج‌گذاری احمدشاه ابدالی به گواهی تاریخ به همان ترتیب اجرا می‌شود. در این نقاشی افراد زیادی دیده می‌شوند. یکی با لباس سنتی هزاره‌گی و دیگری هم با لباس محلی قندهاری. یکی با سیمای ازبکی و یکی با سر و وضع سنتی تاجیکان. دیگری هم سیمای سنتی یک قزلباش را دارد. این نقاشی شاید تصور نقاش از آن مراسم تاج‌گذاری باشد تا آن چه که در آن زمان در آن مراسم اتفاق افتاده است. در دوردست‌ها نقش کوه مشهور قندهار نیز دیده می‌شود.

در سمت چپ میز رییس‌جمهور، یک تابلوی بزرگ دیگر دیده می‌شود. این تابلو بازی بزکشی را نشان می‌دهد. در امتداد دیواری که این تابلو روی آن آویزان است و تقریباً در سمت دیگر اتاق، یک تابلوی دیگر نیز هست که رقص اتن را نمایش می‌دهد. رییس‌جمهور می‌گوید این‌ها نشانه‌هایی از روزگاری‌اند که بزکشی به عنوان بازی ملی و اتن به عنوان رقص ملی اعلام شده بود. بزکشی

یک بازی سنتی است که بیشتر در نیمه‌ی شمالی افغانستان رایج است و اتن یک رقص سنتی دیگر که بیشتر در نیمه‌ی جنوبی افغانستان رواج داشته است. اکنون اما این دو (بزکشی و اتن) تقریباً بازی و رقص سراسری شده‌اند.

این نقاشی‌ها ساده آفریده نشده‌اند. رییس‌جمهور به یکی از مشاوران ارشدش کتاب‌هایی سپرده است. مشاور رییس‌جمهور وقایع تاریخی را از این کتاب‌ها برمی‌چیند و با نقاش، روزهای زیادی کار می‌کند تا گویا این وقایع تاریخی در این نقاشی‌ها بازتاب یابند.

روی تاقچه‌ای، در سمت راست میز کار رییس‌جمهور، در زیر نقاشی مراسم سوگند احمدشاه ابدالی، یک گلدان شیشه‌ای دیده می‌شود. این گلدان اثری از میراث‌های صنعت شیشه‌کاری هرات باستان است. یک ظرف سفالی نیز در بالای یکی دیگر از تاقچه‌ها در این اتاق دیده می‌شود. این ظرف نشان‌دهنده‌ی صنعت سفال‌گری در شرق افغانستان می‌باشد. چند ظرف ساخته شده از مس هم در تاقچه‌ی جلو میز رییس‌جمهور گذاشته شده است. اتاق کار رییس‌جمهور نشانه‌های دیگری هم دارند که بازتاب‌دهنده‌ی صنایع کوچک بخش‌های مختلف و مناطق زیادی از افغانستان‌اند. این همه نشانه‌ها، تنها برای دیدن‌اند و برای زینت دادن به اتاق کار و در عین زمان، نشانی‌هایی از صنایع گوشه‌های مختلف افغانستان.

میز امان‌الله خان، اما حضور نمادینی در دفتر کار رییس‌جمهور دارد. روی شیشه‌ی افتاده بر این میز، اما امضاهایی شکل می‌گیرند که بیان‌گر تصمیم‌های بزرگان‌اند. روی این میز خط‌هایی نقش می‌بندند که سرنوشت امروز و فردای افغانستان را تعیین می‌کنند. روی این میز، خلاف دیگر میزهای دفترهای مقام‌های حکومت، کمپیوتری قرار داده نشده است. رییس‌جمهور می‌گوید کمپیوترش را در خانه‌اش می‌گذارد و همان جا در فرصت‌هایی که برایش میسر می‌شود، کارهایش را با استفاده از آن انجام می‌دهد. این میز پس از دهه‌ها سرگردانی در خاک‌توده‌های ارگ، اکنون شاهد سرنوشت‌سازترین امضاها شده است. میراث تجددخواهی و مدرن‌سازی امان‌الله خان حالا همین یک میز است و بس. آن هم در زیر دستان رییس‌جمهور اشرف غنی. رییس‌جمهور با انجام کارهای مهم و سرنوشت‌ساز روی میز کار امان‌الله خان، شاه ترقی‌خواه افغانستان می‌خواهد پیام مهمی از چشم اندازش برای افغانستان را نیز در دفتر کارش بیان کند.